

DE INSTELLING EN DE WERKWIJZE VAN DE INTERNATIONALE COMMISSIE VOOR DE BESCHERMING VAN DE MAAS

J.S. SMITZ
 Université de Liège, Centre
 Environnement
 Voorzitter van de Internationale
 Commissie voor de Bescherming
 van de Maas

1. INLEIDING

In het verleden waren de relaties tussen de Maasoeverstaten maar ook tussen de Scheldeoverstaten vaak gekenmerkt door opeenvolgende perioden van spanningen die vooral te wijten waren aan de onderlinge belangenconflicten.

Als typisch voorbeeld daarvan gelden de langdurige – en uiteindelijk vruchteloze – onderhandelingen die twintig jaar lang, van 1973 tot 1993 – tussen België en Nederland gevoerd werden.

De knelpunten die aan het opzetten van een internationale samenwerking voor de Maas – evenals voor de Schelde – in de weg stonden waren de volgende (zie ook Smitz, 1991):

- de wil van bepaalde landen om bilaterale verdragen te sluiten terwijl een doelmatig afgestemd beheer uiteraard slechts met de inschakeling van alle oeverstaten verzekerd kan worden;
- de wil van bepaalde partijen om de sluiting van afspraken over de kwaliteit van de Maas – maar ook van de Schelde – afhankelijk te stellen van vraagstukken zonder verband met het betrokken stroomgebied;
- de moeilijkheid die de verschillende gesprekspartners ondervonden om de grondigheid van specifieke doelstellingen van andere partners te aanvaarden;
- het gebrek aan harmonisatie in de technische beoordelingen;
- de principiële moeilijkheid om algemeen belang en particuliere belangen in overeenstemming te brengen en de afwezigheid van in het hele stroomgebied te hanteren compenserende mechanismen.

Daar kwam bij voor de Belgische Staat dat het moeilijk was onderhandelingen te voeren op gebieden (milieubeleid, waterbeleid) die na de wetten tot hervorming van de instellingen in 1980 en 1988 onder de uitsluitende bevoegdheid van de Gewesten val-

lende bevoegdheid van de Gewesten vallen.

2. DE DOORBRAAK

Nochtans bleek bij zowel de Maas- als Scheldeoverstaten de wil aanwezig om een internationaal samenwerkingsverband op te richten voor het rivierbeheer. Daarvan getuigde de goedkeuring van het in maart 1992 ondertekende Verdrag van Helsinki door ondermeer Frankrijk, België (met instemming van de Gewesten) en Nederland, verdrag waarbij genoemde Staten zich ertoe verbonden multilaterale samenwerkingsakkoorden te sluiten voor het beheer van grensoverschrijdende wateren.

Er ontbrak nog een gelegenheid, een aanknopingspunt.

Dat aanknopingspunt werd eigenlijk gevonden door een nieuwe wijziging in mei 1993 van de institutionele bevoegdheidsverdeling in België waarbij de Belgische Gewesten bevoegd werden om internationale verdragen binnen hun bevoegdheidsfeer te onderhandelen en te sluiten.

Op deze nieuwe basis nam de Minister voor het Leefmilieu van het Waals Gewest, de heer Guy Lutgen, het initiatief om de overige bevoegde autoriteiten voor Maas en Schelde, te weten Frankrijk, Nederland, het Vlaams Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, een voorstel voor te leggen met het oog op de oprichting van een internationaal samenwerkingsverband (in feite: internationaal/interregionaal) teneinde het Verdrag van Helsinki te implementeren ten aanzien van de Maas, resp. de Schelde.

Hierbij werd vooral de nadruk gelegd op milieu-aspecten (bescherming en verbetering van de waterkwaliteit in beide rivieren).

Deze aanpak bood het voordeel dat het milieu-aspect met een multilateraal karakter losgekoppeld werd van andere dossiers van meer technische aard die dan in het kader van specifieke bilaterale akkoorden opgelost konden worden.

3. INSTALLATIE VAN DE INTERNATIONALE COMMISSIE VOOR DE BESCHERMING VAN DE MAAS

3. INSTALLATIE VAN DE INTERNATIONALE COMMISSIE VOOR DE BESCHERMING VAN DE MAAS

De onderhandelingen tussen de vijf genoemde partners (Frankrijk, Nederland, Vlaams Gewest, Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Waals Gewest) werden vrij snel afgerond (van september 1993 tot maart 1994). De Belgische Staat, Duitsland en het Groothertogdom Luxemburg sloten zich als waarnemers bij deze discussies aan. Deze leidden tot een raamverdrag waarbij de doelstellingen en de beginselen van de samenwerking vastgelegd werden en een samenwerkingsverband ingesteld werd: de Internationale Commissie voor de Bescherming van de Maas (afgekort: ICBM).

Deze verdragen werden op 26 april 1994 te Charleville-Mézières door alle partijen ondertekend, met uitzondering van het Vlaams Gewest dat die verdragen in januari 1995 ondertekende (samen met een bilateraal verdrag Vlaanderen-Nederland inzake de verdieping van de Westerschelde).

Nu moet gewezen op een – wellicht in de wereld unieke – bijzonderheid in de voor de ICBM gekozen overlegstructuur: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is ondertekenaar en lid van de ICBM hoewel het stroomgebied ervan volledig buiten het stroomgebied van de Maas gelegen is. Deze bepaling vloeit voort uit het bestaan van een wateronttrekkingsstation in Tailfer die van vitaal belang is voor de drinkwatervoorziening in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In het internationaal verdrag inzake de bescherming van de Maas is echter uitdrukkelijk bepaald dat het stemrecht van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest binnen de

ICBM beperkt is tot de aangelegenheden die de belangen van het Brussels Gewest raken als wateronttrekker in de Maas.

4. CONCLUSIE

De Internationale Commissie voor de Bescherming van de Maas die op 12 mei 1995 (voorlopig, d.w.z. vooruitlopend op de definitieve installatie na bekrachtiging van het verdrag door alle verdragsluitende partijen) te Luik geïnstalleerd werd heeft haar werkzaamheden dus aangevangen.

De contacten die naar aanleiding van de voorbereiding van de verdragen en de oprichting van de ICBM tot stand kwamen hebben tot gevolg gehad dat tussen de partners onderling een zeker maat van vertrouwen is hersteld.

De dialoog is aldus van start gegaan. Nu komt het uiteraard op aan een lang en volhardend werk te verrichten om een en ander nader in te vullen.

J. SMITZ,
 Université de Liège
 Sart Tilman B5 - 4000 Luik

REFERENTIES

- teksten van de internationale verdragen inzake de bescherming van de Maas en de Schelde, Charleville-Mézières, 1994 (depositoris: Franse Republiek)
- Smitz J.S. (1991), "Case-study d'un bassin versant International: la Meuse", in "La qualité des eaux de surface dans la Communauté européenne". European Water Congress. Antwerpen, publikatie WEL, 1991.

Gemeentekrediet

UITREIKING STUDIEPRIJZEN WEL met de medewerking van de Financieel Economische Tijd

WATER - ingericht door VMM

Laureaat ing. Dirk THYS voor zijn afstudeerwerk "Kleinschalige waterzuivering op heibrand te Westmalle" uitgewerkt aan de Ind. Hogeschool Groep T - Leuven

AFVAL - ingericht door INDAVER nv

Laureaat ing. Sebastiaan KOK voor zijn afstudeerwerk "Radio-actief afval uit de bio-medische wereld van Vlaanderen" aan Ind. Hogeschool van het Gemeenschapsonderwijs - Hasselt

ENERGIE - ingericht door GEA-Happel nv

Laureaat ing. Benedikt WILLEMS voor zijn afstudeerwerk "Studie van LOW NOx oliebrander" aan de Ind. Hogeschool BME - Gent

LEEFMILIEU - ingericht door Antwerpse Rotary Clubs

Laureaat lic. Jozef SIONCKE voor zijn afstudeerwerk "Milieu-waarden onderwijs" aan de Vrije Universiteit Brussel

Eervolle vermelding Studieprijs AFVAL: ir. Alexandra BUEKENS voor haar studie:

"De behandeling van huisafval met het oog op recuperatie en recycling van materialen: een kritische beoordeling van het project te Lemsterland", uitgewerkt aan de Vrije Universiteit Brussel

Eervolle vermelding Studieprijs LEEFMILIEU: ir. Laurent VERSCHUERE voor zijn studie:

"De Fastox: een biosensor met nitrifikanten voor een snelle akute toxiciteitsbepaling", verricht aan de Universiteit Gent.

De uitreiking vond plaats op woensdag 11 oktober 1995 in de lokalen van de Financieel Economische Tijd, te Berchem.

Van links naar rechts: ing. D. Thys, ing. S. Kok, ir. A. Buekens, ing. B. Willems en ir. L. Verschuere, H. Maertens (FET), H. Goossen (Voorzitterjury Leefmilieu), lic. J. Sioncke, Fr. Van Sevencoten (Administrateur-generaal, VMM), M. Bruyneel (v.z.w. WEL), Fr. Parent (Administrateur-generaal, OVAM), L. Van Nuffel (jury Energie)

Uitreiking studieprijs WATER aan ing. Dirk THYS door Fr. Van Sevenrotten, administrateur-generaal van VMM, inrichter van de studieprijs WATER